

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Кілінська К.Й., Костащук В.І.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Висвітлено деякі аспекти дослідження сучасних тенденцій та чинників розвитку міжнародного туризму в Чернівецькій області на початку ХХІ століття. Показана динаміка загальних показників численності міжнародних туристів, виявлені чинники впливу на розвиток міжнародного туризму в Чернівецькій області.

Ключові слова: міжнародний туризм, численність міжнародних туристів, туристичний продукт, міжнародний ринок, туродні, тривалість туристичної подорожі.

Постановка проблеми. Чернівецька область входить до групи областей України, що характеризуються найвищим рівнем забезпечення рекреаційно-туристичними ресурсами. За оцінкою Т.Д. Скутар забезпеченість області рекреаційно-туристичними ресурсами (у розрахунку на 1 км² та на одну особу) відповідно в 1,4 та 1,8 рази вища за пересічну по Україні [3].

Одним із найважливіших напрямів туристичної діяльності є міжнародний туризм (МТ). Його місце у структурі рекреаційно-туристичної галузі вагоме, дослідження структурних рівнів - актуальне. МТ - складова національного туристичного комплексу, економіки. Тому тема запропонованої публікації потребує всебічного вивчення.

Мета і завдання роботи. Метою публікації є озвучення окремих аспектів дослідження сучасних тенденцій та чинників розвитку МТ в Чернівецькій області на початку ХХІ століття. Серед завдань висвітлено динаміку загальних показників численності міжнародних туристів і виявимо чинники впливу на розвиток МТ в Чернівецькій області.

Аналіз попередніх досліджень. Місце міжнародного туризму у економіці області та його соціальне значення висвітлене у працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Сучасні тенденції розвитку та теоретико-методичні аспекти дослідження розкриті у працях М. Мальської, Н. Антонюка, А. Александрової; питання формування привабливості національного туристичного продукту для іноземних рекреантів і його просування на міжнародний ринок розглядаються у працях Г. Лавриненка, О. Бордуна, К. Горба, А. Кускова, І. Саух; природно-ресурсний потенціал рекреаційно-туристичних ресурсів досліджуються В. Руденком, К. Кілінською, О. Бейдиком, М. Рутинським, Ю. Зіньком, Т. Скутар; перспективи транскордонної співпраці в туризмі висвітлюють С. Артеменко, І. Федорова, Л. Божко, І. Волошина; досвід інших країн в розвитку туризму студіюють Н. Антонюк, С. Дяків, А. Охріменко, І. Смирнов.

Маючи багатий теоретичний і методичний оператор можна провести аналіз та узагальнити сучасні аспекти функціонування МТ на території Чернівецької області.

Виклад основного матеріалу. За законом України "Про туризм" до МТ належить в'їзний (подорожі в межах України, особи, яка постійно не проживає на її території), та виїзний туризм (подорожі громадян України за її межі) [1].

Територія Чернівецької області найсприятливіша для розвитку рекреаційно-туристичного природокористування (РТП), формування туристських потоків, що пов'язані зі змінами в ціннісній орієнтації туристів від традиційної моделі "моресонце-пляж" до "знання-ландшафт-дозвілля" [2]. Дотично вони сприяли динамічному розвитку МТ. Окрім сервісного обслуговування на розвиток МТ впливає низка інших чинників, які турист вважає головними у турі. Це інфраструктура території, комплекс природних (лікувальних) властивостей і ознак, ностальгійні чинники, суспільно-політичні та культурні і дуже багато ін. об'єктивно-суб'єктивних, які залежать від пори року, складу групи, тривалості подорожування, тощо. Тому даний туристичний вид має великий коливальний діапазон і впродовж року постійно змінюється. Ці та інші характеристики МТ дали змогу виявити 2 періоди функціонування МТ: період збільшення і період зменшення кількості туристів.

Період збільшення кількості туристів охоплює 2000-2008 рр. За цей час численність туристів у Чернівецькій області зросла від 44,1 тис. осіб (2000 р.) до 80,9 тис. осіб (2008 р. (у % це 83,4). Причина пояснюється тим, що в м. Чернівцях відзначалось 600-річчя першої писемної згадки. Пересічне за рік зростання туристичної діяльності становило + 9,2 %. Для порівняння - за цей же період зростання валового регіонального продукту склало + 5,2 % за рік [4], темпи функціонування МТ були вищими ніж загальний економічний розвиток господарського комплексу області, що призвело до зросту матеріального добробуту населення: у

мешканців області з'явилися перспективи для здійснення туристичних подорожей.

Період зменшення кількості туристів (2009-2013 рр.). У 2009 році кількість туристів скоротилась до 63,1 тис. осіб (на 11,25 %). У наступному, 2010 р. спостерігається певна стабілізація, в області зареєстровано 63,9 тис. туристів, однак у 2011 р. численність туристів розпочинає різко скорочуватися на 24,3 %. Така ситуація повторюється і у 2012 р. (61,1 %) і 2013 р. (18,6 тис. осіб, що становило 42,8 % від загальної численності туристів 2000 р.). Основною причиною вагомої зміни є економічна криза, що призвела до зниження рівня життя населення, зменшення попиту на туристичний продукт, зріст ціни на туристичні послуги, тощо.

Зростання ціни має як об'єктивні так і суб'єктивні причини. До об'єктивних відносимо девальвацію національної валюти (із 5,2 грн. у 2008 році, до 7,8 грн. у 2009 році), до суб'єктивних - політика туристичних підприємств, що націлена на одержування великих доходів (при зменшенні попиту). З 2005 по 2013 рр. в Чернівецькій області було зареєстровано 227,8 тис. туристів (45,7 % від загальної численності туристів області) (рис. 1, табл. 1).

Частка туристів, що здійснюють міжнародні туристичні подорожі у загальній численності туристів коливається від 36,6 % (2005 р.) до 83,8 % (2013 р.), при пересічних значеннях 49,1 %. Встановлена ситуація обумовлена тим, що, поперше, у 2005-2008 рр. відбувається поступове зростання (на 2,6-6,4 %/рік) частки міжнародних туристів у загальній численності споживачів туристичних послуг в області, по-друге, у 2009-2013 рр. спостерігається скорочення частки міжнародного туризму у загальній численності туристів області на 7,2 % у 2009 р. із подальшим поступовим (2010-2011-ті рр.) та різким (2012-2013 рр.) зростанням цього показника.

Зростання ролі МТ у загальному споживанні туристичних послуг в області спричинене зростанням попиту серед населення області на порівняно недорогий, але якісний закордонний туристичний продукт і втрата бажання споживати вітчизняні туристичні послуги.

Розвиток туризму відображає величезна й різноманітна система показників. Одним з них є тривалість туристичної подорожі. З 2005 по 2013 рр. в Чернівецькій області туристам надано > 2 млн. 757 тис. туроднів (табл. 2.).

Загальна тривалість туристичних подорожей протягом 2005-2008 рр. зростає (від 324,8 тис. туроднів за рік у 2005 р. до 434,6 тис. туроднів у 2008 р.). За три роки зростання склало 33,9 %. Найвищі темпи зростання загальної тривалості

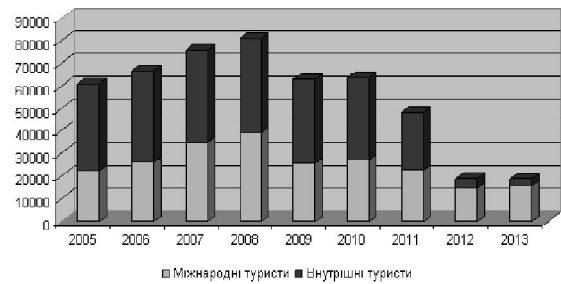

Рис. 1. Численність туристів у Чернівецькій області у 2005-2013 рр. (тис. осіб)

туристичних подорожей зареєстровано у 2006 та 2010 рр. (відповідно +19,2 % та +10,9 %), що можна обґрунтувати збільшенням численності туристів.

З 2009 до 2013 рр. спостерігається стрімке скорочення загальної тривалості надання туристичних послуг. У 2013 р. даний показник сягає мінімального значення - 157 тис. турднів (51,2 % від пересічних показників) і 36,2 % від максимальної тривалості подорожей.

У 2005 р. частка міжнародних туристичних мандрівок (у загальній їх тривалості) склала 51,2 %, протягом всього періоду спостережень зростала досягнувши у 2013 р. 93,3 %. Висновок - зростає роль МТ, міжнародні туристи здійснюють туристичні подорожі більш тривалий відтинок часу ніж внутрішні.

З 2005 по 2013 рр. пересічна тривалість туристичної подорожі для одного туриста (що визначається за формулою $t_0 = T/N$, де тривалість подорожі одного туриста (t_0) розраховується як відношення (T) кількості туроднів наданих туристам до (N) загальної численності туристів [формулу склав В. Косташук]) у Чернівецькій області склала 6,08 туродні (для порівняння 5,00 туроднів у 2010 р. і 5,81 туродні у 2006 р.). У 2009 р. відбулось різке зростання тривалості туристичних подорожей до 9,37 туроднів. Причиною цього є переорієнтація на міжнародну туристичну діяльність. Тривалість надання туристичних послуг в МТ від 6,51 туродні у 2008 р., до 10,97 туроднів у 2012 р., при пересічних значеннях показника 8,13 туроднів.

Таким чином тривалість міжнародних туристичних подорожей в Чернівецькій області пересічно на 33,7 % вища за відповідний загальний показник. Скорочення різниці між зазначеними показниками в 2012 та 2013 рр. пояснюється різким зростанням частки міжнародних туристичних подорожей у загальній численності туристів Чернівецької області.

Висновки. Отже на початку XXI століття МТ став пріоритетним видом економічної діяльності в Чернівецькій області. Це підкреслює той

Таблиця 1

Загальні показники численності туристів у Чернівецькій області

Роки	Загальна численність обслугованих туристів		Численність міжнародних туристів		
	Численність обслугованих туристів (осіб)	% до попереднього року	Численність обслугованих туристів (осіб)	% до попереднього року	% до загальної численності туристів
2005	61152	100,0	22390	100,0	36,6
2006	66627	109,0	26143	116,8	39,2
2007	75758	113,6	34533	132,2	45,6
2008	80987	106,7	39041	113,0	48,2
2009	63112	78,8	25891	66,1	41,0
2010	63976	101,3	27244	105,4	42,6
2011	48431	75,7	22660	83,1	46,8
2012	18874	38,9	14408	63,7	76,3
2013	18624	98,9	15621	108,4	83,8

Таблиця 2

Тривалість туристичних подорожей в Чернівецькій області

Роки	Туризм загалом				Міжнародний туризм				
	Тривалість		На одного туриста		Тривалість			На одного туриста	
	Туроднів	% до минулого року	туроднів	% до минулого року	туроднів	% до минулого року	% до загальної тривалості	Туроднів	% до загальної тривалості
2005	324796	100,0	5,31	100,0	166394	100,0	51,2	7,43	139,9
2006	387205	119,2	5,81	109,4	229069	137,7	59,1	8,76	150,7
2007	391548	101,1	5,17	89,6	238657	104,1	60,9	6,91	133,6
2008	434595	110,9	5,37	103,8	254436	106,6	78,9	6,51	121,2
2009	322583	74,2	5,11	94,4	201731	79,3	62,5	7,79	152,4
2010	319923	99,2	5,00	98,0	213577	105,9	66,7	7,84	156,8
2011	251842	78,7	5,20	104,0	172368	80,7	68,4	7,61	146,3
2012	176865	70,2	9,37	180,2	158099	91,7	89,4	11,0	117,0
2013	157001	88,8	8,43	89,9	146485	92,6	93,3	9,37	111,5
Пересічно	3063370	-	6,08	-	197868,4	-	64,6	8,13	133,7

чинник, що протягом багатьох років темпи розвитку МТ були вищі за пересічні для туристичної галузі. Роль міжнародних туристичних подорожей істотно зросла і у 2012 та 2013 рр. МТ почав домінувати у формуванні загальної численності туристів регіону. Однак його розвиток істотно залежить від соціально-економічних чинників які є визначальними при формуванні попиту на туристичні послуги.

Список літератури

1. Закон України "Про туризм" // Відомості Верховної Ради України, 1995, № 31, - С.241
2. Кілінська К. Еколого-прогнозна оцінка природно-господарської різноманітності Карпато-Подільського регіону України. / К. Кілінська - Чернівці: Рута. - 2007. - 493 с.
3. Скутар Т.Д. Ретроспективні та сучасні аспекти

формування мережі закладів розміщення туристів (на прикладі Чернівецької області / Т.Д. Скутар // Сучасні наукові парадигми економіко-географічної освіти України: збірник матеріалів VII всеукраїнської науково-практичної конференції (Донецьк 8 грудня

2011 року.) / наук. ред.: д. пед. н., професор Ю.А. Ромашенко. - Донецьк: ДІСО, 2011. - С. 60-62.
4. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2013 рік / під. Ред. А.В. Ротаря. - Чернівці, 2014. - 482 с.

Килинская К.И., Костащук В.И. Развитие международного туризма в Черновицкой области в начале XXI века.

Освещены некоторые аспекты исследования современных тенденций и факторов развития международного туризма в Черновицкой области в начале XXI века. Показана динамика общих показателей численности международных туристов, выявлены факторы влияния на развитие международного туризма в Черновицкой области.

Ключевые слова: международный туризм, численность международных туристов, туристический продукт, международный рынок, туродень, продолжительность туристического путешествия.

Kilinska K., Kostaschuk V. Development of international tourism in Chernivtsy region in the early XXI century. The purpose of this publication is to study some aspects of current trends and factors of international tourism in Chernivtsi region in the early twenty-first century. The dynamic overall performance multitude of international tourists identified factors influence the development of international tourism in Chernivtsi region. Established dynamics of the total numbers of international tourists, shows the factors that influenced the development of international tourism in Chernivtsi region

Key words: international tourism, the number of international tourists, tour products, international market, travel days, tourist travel length.